

Мундарижа

Кластер

Гулчехра ХАЛМАТЖАНОВА.
Мева ва сабзавотчилик кластерларини
ташкил этишининг аҳамияти

3

46

Мулоҳаза

Баҳодир ХУСАНОВ. Пенсия жамғармасини
босқичма-босқич такомиллашириш муаммолари:
тиклиниши ва ривожланиши

6

49

Тараққиёт

Улугбек ЗИЯДУЛЛАЕВ.
Янги Ўзбекистонда барқарор ривожлантириш
ва иқтисодий хавфсизликни таъминлаш
стратегиясининг истиқболи йўналишлари

10

52

Олий таълим

Аслиддин АБДУЛЛОЕВ, Ҳамза РЎЗИЕВ,
Нигина ОДИНАЕВА. Олий таълим тизимида
ракобатбардош кадрлар тайёрлаш масалалари

16

55

Агросаноат

Гулчехра ХАЛМАТЖАНОВА. Ўзбекистонда
агросаноат кластерларининг шакланиши ва
жадал ривожлантириш йўллари

20

58

Рақобатбардошлик

Сайду ЮЛДАШЕВА. Озиқ-овқат саноати
корхоналарнинг рақобатбардошлигини
таъминлаш стратегиялари

24

61

Инсон капитали

Мираффобс ХАМРОКУЛОВ.
Рақамли иқтисодиёт шароитида инсон капиталини
ривожлантириш йўналишлари

28

64

Туризм

Ойбек Жулибай ўғли. Туризм соҳасида
мутахассисларни тайёрлашнинг
муғим жиҳатлари

31

74

Таҳдил

Каржаубай НУРМАНОВ. Қишлоқ ҳўжаллик
корхоналарида даромадлар ва ҳаражатларнинг
стратегик бошқарув таҳдилини ташкил этиш

34

78

Маркетинг

Шерзод МАРДОНОВ.
Пахта тозалаш корхонаси
маркетинг стратегиясининг
ўзига хос ҳусусиятлари

37

81

Нигон

Музаффаржон АКБАРОВ.
Тўқимачилик корхоналарида маркетинг
натижадорлигини бошқаришнинг ҳусусиятлар

41

86

Самарадорлик

Феруза АЗИМОВА. Тўқимачилик корхоналарида
баланслаштирилган кўрсаткичлар тизимини
қўллаш орқали фаолият
самарадорлигини бошқариш

46

Кичик бизнес

Анвар ХУШВАҶОВ. Кичик бизнес ва хусусий
тадбиркорликни давлат томонидан
қўллаб-қувватлаш йўналишлари

49

Агробизнес

Омадой АБДУРАШИДОВА. Агробизнес
корхоналари фаолиятини ривожлантириш масалалари

52

Стратегия

Хумоюн ЭГАМБЕРДИЕВ. Ривожланиш стратегиясини
ишлаб чиқишининг концептуал асослари ва
кишлоп ҳўжалити соҳалари ҳолати

55

Содержание

Финансовый рынок

Хадича КАДИРОВА. Основные направления
привлечения инвестиций и повышения
прозрачности финансового рынка

58

Международный рейтинг

Хилода ОЧИЛОВА, Феруза ИСРАИЛОВА. Повышение
позиций Узбекистана в международных рейтингах

61

Экономика туризма

Дилбар АСЛАНОВА, Алишер НАСИМОВ.
Методические основы
идентификации туристских кластеров
на примере Самаркандинской области

64

Рынок труда

Фотимабону ДОНИЁРОВА. Стратегии поведения
молодежи на современном рынке труда Узбекистана

74

Профессиональное образование

Шахзод МАКСУДОВ. Кластерно-интегрированное
инновационное развитие профессионального
образования Узбекистана с элементами
дуального обучения

78

Analysis

Binoy Joy Kattadiyil, Bakhtiyor ISLAMOV. Insolvency
and bankruptcy code (IBC) and private equity

81

Tourism potential

Aziza USMANOVA. Issues of increasing the efficiency
of tourism potential in the region

86

Public-private partnership

Shakhzod MAKSDUDOV.
Ensuring the economically stable development
of Uzbekistan by improving professional educational
institutions on the basis of public-private partnership

89

ТАХРИР КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

ТАХРИР КЕНГАШИ РАИСИ | ПРЕДСЕДАТЕЛЬ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА

Қаландар АБДУРАХМОНОВ

ҮзР ФА академиги, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор
академик АН РУз., доктор экономических наук, профессор

ТАХРИР КЕНГАШИ АЪЗОЛАРИ | ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОГО СОВЕТА

Z. Kliment LAZARASHVILI (Климент ЛАЗАРАШВИЛИ), MBA, JD, PhD.

Georgian international University президенти (АҚШ)

Президент Georgian international University (США)

Gerhard FELDMEYER (Герхард ФЕЛДМАЙЕР)

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор (Германия)

доктор экономических наук, профессор (Германия)

Masato HIWATARI (Масато ХИВАТАРИ)

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор (Япония)

доктор экономических наук, профессор (Япония)

Sung Dong KI (Сунг Донг КИ)

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор (Корея Республикаси)

доктор экономических наук, профессор (Республика Корея)

Нагмет АИМБЕТОВ

ҮзР ФА академиги, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

академик АН РУз., доктор экономических наук, профессор

Юрий ОДЕГОВ

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор (Россия)

доктор экономических наук, профессор (Россия)

Игорь БУТИКОВ

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

доктор экономических наук, профессор

Фармонқул ЭГАМБЕРДИЕВ

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

доктор экономических наук, профессор

Мухиддин КАЛОНОВ

иқтисодиёт фанлари доктори,

доктор экономических наук

Адҳам БЕКМУРОДОВ

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

доктор экономических наук, профессор

Мухиддин ПҮЛАТОВ

иқтисодиёт фанлари доктори

доктор экономических наук

Дурбек АХМЕДОВ

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

доктор экономических наук, профессор

Бахтиёр ИСЛОМОВ

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

доктор экономических наук, профессор

Баҳодир УМУРЗАКОВ

иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

доктор экономических наук, профессор

УЎТ: 339.138

Мева ва сабзавотчилик кластерларини ташкил этишнинг аҳамияти

Важность образования фруктовых и овощных кластеров The importance of formation of fruit and vegetable clusters

Гулчехра ХАЛМАТЖАНОВА,
Фарғона давлат университети и.ф.н., доцент.

Аннотация

Мақолада кам таъминланган оиласалар бандлигини таъминлаши мақсадидан ташкил этиладиган қишлоқ хўжалиги бирлашималари фаолиятининг самарали йўлга қўйилиши, мева-сабзавот ва узум маҳсулотларини етишишида аҳоли томорқаларидан самарали фойдаланилиши тўгрисида фикр юритилади.

В статье рассматривается эффективная реализация деятельности сельскохозяйственных объединений, созданных для обеспечения занятости малообеспеченных семей, эффективное использование государственных земель при выращивании фруктов, овощей и винограда.

The article discusses the effective implementation of the activities of agricultural associations created to ensure employment of low-income families, the effective use of state land in the cultivation of fruits, vegetables and grapes.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 23 октябрдаги фармони билан қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг 2020-2030 йилларга мўлжалланган стратегияси қабул қилинди. Шунингдек, Президентнинг Олий Мажлисга йўллаган Мурожаатномасида барча соҳалар қатори қишлоқ хўжалиги бўйича ҳам аниқ йўналишлар кўрсатиб ўтилди.

2025 йилгача мамлакатимиз ялпи ички маҳсулоти ҳажмини 100 млрд. доллар, йиллик экспортни 30 миллиард долларга етказиш мақсад қилинган. Бу кўрсаткичларга эришиш учун қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳам жуда катта захира ва имкониятлар мавжуд.

Мева-сабзавот экспортини тизимили ташкил этиш, маҳсулот ишлаб чиқарувчи билан экспортёр ўртасида ўзаро муносабатларни тўғри йўлга қўйиш мақсадида мева-сабзавотчилик ва узумчиликда ҳам кластер тизими жорий қилинмоқда. Давлатимиз раҳбарининг 2019 йил 11 декабрдаги қарори билан

бу борадаги барча ташкилий-ҳуқуқий асослар яратиб берилди.

Аввало, тизимдаги шартномавий муносабатларни тўғри шакллантириш, маҳсулот етиширувчи, қайта ишловчи ва экспортчининг манфаати, мажбурияти ҳамда жавобгарлигини аниқ белгилаш муҳимлиги таъкидланди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Қишлоқ хўжалиги ходимлари кунига бағишланган тантанали маросимдаги нутқида такидаланганидек, “Бешинчидан, республикамиз бўйича 445 минг гектар энг унумдор ер аҳолига томорқа сифатида берилган. Лекин томорқадан фойдаланиш талаб даражасида эмас. Бу йўналишдаги ишларни мувофиқлаштириш ва назорат қилиш тизими йўқ, десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз. Соҳада назоратни таъминлаш, томорқа эгаларини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон фермер, дечқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгашига қатор ваколатлар берилди”.

Калит сўзлар: мева-сабзавотчилик кластери, томорқа, интенсив боғ, фермер хўжалиги, бандликни таъминлаш, экспорт, маҳсулот етиширувчилар.

Олий таълим тизимида рақобатбардош кадрлар тайёрлаш масалалари

Вопросы обучения конкурентоспособного персонала в системе высшего образования

Issues of training competitive personnel in the higher education system

Аслиддин АБДУЛЛОЕВ,
кафедра мудири, PhD
Хамза РЎЗИЕВ,
Нигина ОДИНАЕВА
магистрантлар.

Бухоро давлатуниверситети

Аннотация

Мақолада Ўзбекистон таълим тизимидағи асосий ўзгаришилар ва устувор вазифалар, шунингдек, битирувчила-ригинг меҳнат бозорида рақобатбардошлигини ошириши масалалари ёритилган.

В статье освещаются ключевые изменения в системе образования Узбекистана и основные задачи, вопросы повышения конкурентоспособности выпускников вузов на рынке труда.

The article highlights the key changes in the education system of Uzbekistan and the main tasks, issues of improving the competitiveness of university graduates in the labor market.

Мамлакатимизда олий таълим муассасаларини жадал ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратилиб, мақсадли дастурий чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Айниқса, бу борада энг муҳим масалалардан бири, меҳнат бозорида олий таълим муассасалари битирувчиларининг рақобатбардошлигини ошириш устувор муаммолардан бири ҳисобланиши ва уларни ҳал қилиш учун мажмуали равишда ёндашиш лозимдир. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномасида эътибор қаратилган ўта муҳим ва ўзига хос жиҳат - ҳалқимиз учун муносиб ҳаёт даражасини яратиб бериш мақсадида: "Мамлакатимизда илм-фанни янада равнақ топтириш, ёшларимизни чуқур билим, юқсак маънавият ва маданият эгаси этиб тарбиялаш, рақобатбардош иқтисодиётни шакллантириш борасида бошлаган ишларимизни жадал давом

эттириш ва янги, замонавий босқичга кўтариш мақсадида, юртимизда 2021 йилга "Ёшларни қўллаб-куватлаш ва аҳоли саломатлигини мустаҳкамлаш ийли" [1] деб эълон қилиниши чуқур маънога эгадир.

Бу, хусусан, ташкилий механизмларни ишлаб чиқиши ҳамда амалга оширишни назарда тутиб, олий таълим муассасаларининг меҳнат бозори билан ўзаро боғлиқлигини изчиллик билан амалга ошириш ва такомиллашишига олиб келади. Бу жараёнда давлат, олий таълим муассасалари, оиласлар, талабалар, давлат муассасалари, жамоат ташкилотлари ва бошқалар юқоридаги муаммони ҳал этишга ўз ҳиссасини қўшишига ҳаракат қилмоқда. Бирок, турли хил субъектларнинг саъй-ҳаракатлари ўзаро мувофиқлаштирилмаслиги сабабли битирувчиларнинг рақобатбардошлигини тўлақонли таъминлай олмайди ва бу ҳолат битирувчиларнинг меҳнат бозорига сунъий равишида мослашиш

Калит сўзлар: таълим, инновацион ривожланиш, олий таълим, илмий-техник ривожланиш, университет, рақобатбардошлик, битирувчилар, меҳнат бозори.

жараёнини юзага келтиради.

Олий таълим муассасалари битирувчиларининг меҳнат бозоридаги рақобатбардошлигини шакллантириш ҳамда ривожлантиришда бевосита ёки билвосита иштирок этувчи турли субъектларнинг ҳаракатларини мувофиқлаштириш зарурати туғилиб, рақобат шароитида ижтимоий ва касбий тажрибага эга бўлмаган битирувчилар етарли даражада ҳимоя ланмаган ижтимоий гурух бўлиб, ишга жойлашиш жараёнида қатор қийинчиликларга дуч келади. Бу меҳнат бозорининг ёшлар сегментидаги вазиятни янада оғирлаштиради. Бухоро вилояти статистик маълумотларига кўра, рўйхатдан ўтган ишсизларнинг қарийб 25-30 фоизини ёшлар ташкил этади, уларнинг ҳар учдан бир қисми олий маълумотга эга¹. Олий таълим муассасаларини иқтисодий бошқариш мураккаб, зиддиятли бўлиб, иқтисодиётнинг реал сектори тармоқлари ёки хизматлар соҳасининг бозор тан оладиган кўпгина тармоқларини бошқаришдан бир қатор сифат белгиларига кўра фарқланади. Уларнинг асосийси таълим тизимининг нафақат бозор учун рақобатбардош кадрлар тайёрлаш билан чекланиши, балки жамият ва давлатнинг сиёсий-гояйи, ижтимоий-иқтисодий, маънавий-маърифий ҳамда бошқа эҳтиёжларини таъминлашнинг муҳим омили бўлган меҳнат ресурсларини тайёрлаши ва таъмиллаштириб боришидан иборатdir. Шу сабабли, таълим тизимини бошқариш ва унинг самарадорлигига баҳо беришга жамиятнинг кенг қамровли эҳтиёжлари нуқтаи назаридан ёндашиб лозим. Таълим хизматларининг глобал бозорда рақобатнинг кучайиши муаммолари билан боғлиқ. Олий таълим муассасалари ўзларининг рақобатбардошлигини ошириш йўлларини ва воситаларини қидиришмоқда.

Малакали меҳнат ресурслари Республикализдаги мавжуд узлуксиз таълим тарбия тизимида шаклланади. 2019 йил 1 январь ҳолатида Республика мактабгача таълим ёшидагиларининг 35 фоизи мактабгача таълим муассасаларига қамраб олинган. Ҳудудлар кесимида ушбу кўрсаткичлар таъсисоти қуидагича: Тошкент шаҳрида 74 фоиз, Қорақалпогистон Республикасида 41 фоиз, вилоятлар кесимида эса Фарғона 40 фоиз, Бухоро 39 фоиз, Навоий ва Сирдарё 38 фоиз, Тошкент 37 фоиз, Жиззах 32 фоиз, Хоразм 30 фоиз, Самарқанд ва Қашқадарё 24 фоиз, Сурхондарё 18 фоизга тенг. Республика ёшларининг таълим муассасалари ва олий таълимдан кейинги таълим институтларида ҳудудлар кесимидағи

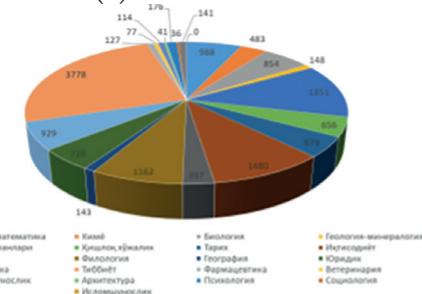
таъсисоти 1-чизмада келтирилган [4].

Кейинги йилларда умуммиллий бойликнинг ажралмас қисми ҳисобланган инсон капитали ривожига эътибор кучайди. Ижтимоий ҳимоя, инсон саломатлиги, оиласиий муносабатларни яхшилаш, маҳалла институтлари фаолиятини такомиллаштириш ҳамда таълим-тарбия тизимидағи туб бурилишлар шулар жумласидандир.

1992-2012 йилларда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси томонидан фан доктори ва фан номзодлари илмий даражасида тасдиқланган фан тармоғлари кесимидағи таъсисот 2-чизмада келтирилган [4].

Ушбу кўрсаткичларда жами 14976 та илмий даража олганлардан 2408 (16 фоиз) нафари фан доктори, 12568 (84 фоиз) фан номзодлари. Фан тармоғлари бўйича барча илмий даража олганларнинг таъсисоти эса қўйидагича: тиббиёт – 3778 (25 фоиз), техника – 1851 (12,4 фоиз), филология – 1162 (7,8 фоиз), иқтисодиёт – 1480 (9,9 фоиз), физика-математика – 988 (6,6 фоиз), педагогика – 929 (6,2 фоиз), биология – 854 (5,7 фоиз), юридик – 716 (4,8 фоиз), тарих – 679 (4,5 фоиз), қишлоқ хўжалиги – 656 (4,4 фоиз), фалсафа – 397 (2,6 фоиз), психология, география, геология-минералогия, фармацевтика, сиёсат – (1 фоиз) атрофида, санъатшунослик, ветеринария, архитектура, социология – (0,25- 075 фоиз), исломшунослик – (0).

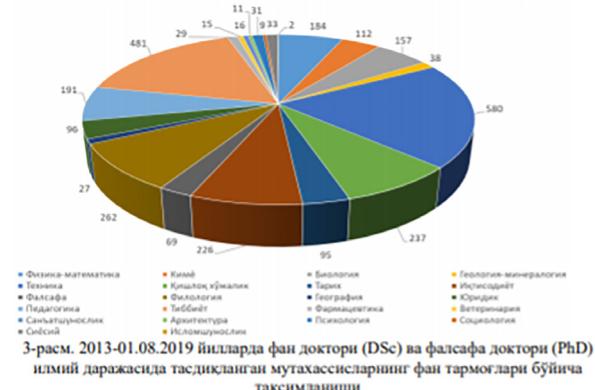

2-расм. 1992-2012 йилларда фан доктори ва фан номзодлари илмий даражасида тасдиқланган мутахассисларнинг фан тармоқлари бўйича таъсисоти.

¹ www.lex.uz.

Мазкур илмий даражалиларнинг фан ва олий таълим муассасаларида шакллантирилган илмий мактаблари асосида кейинги йилларда ҳам илмий ва илмий-педагогик кадрларни тайёрлаш давом эттириди. 2013-2019 йилларда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Мажхамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси томонидан фан доктори (DSc) ва фалсафа доктори (PhD) илмий даражасида тасдиқланган илмий кадрларнинг фан тармоқлари кесимидағи тақсимоти 3-чизмада келтирилган [4].

Ушбу кўрсаткичларда жами 2901 та илмий даражада олганлардан 1060 (36 фоиз) нафари фан доктори (DSc), 1841 (64 фоиз) фалсафа доктори (PhD). Фан тармоғлари бўйича барча илмий даражада олганларнинг тақсимоти кўйидагича: техника – 580 (28 фоиз), тиббиёт – 481 (16,6 фоиз), филология – 262 (12,5 фоиз), қишлоқ хўжалиги – 237 (8 фоиз), иқтисодиёт – 226 (7,8 фоиз), педагогика – 191 (6,6 фоиз), физика-математика – 184 (6 фоиз), биология – 157 (5,4 фоиз), кимё – 112 (3,8 фоиз), юридик – 96 (3 фоиз), тарих – 95 (3 фоиз), фалсафа – 69 (2,4 фоиз), геология-минералогия, психология, география, фармацевтика, сиёсат – (1 фоиз) атрофида, санъатшунослик, ветеринария, архитектура, социология – (0,25-075 фоиз), исломшунослик – 2 (0,07 фоиз).

Ўқоридаги таҳлиллар инсон капиталига асосланган инновацион иқтисодиётни шакллантиришда илм-фан ва таълимга бош устувор йўналиши сифатида қараш, соҳалар ташкил этувчилиари (фан, олий таълим ва ишлаб чиқариш) интеграциялашувини чуқураштириш, инвестицион жараёнларни янада жадаллаштириш ҳамда инновацион мұхитни яратиш, илмий-тадқиқотлар натижадорлигини

ошириш ва яратувчанликни рағбатлантириш мақсадидигини кўрсатади.

Олий таълимнинг асосий мақсади рақобатбардош мутахассисларни тайёрлаш ва рақобатбардош хизмат кўрсатиши таъминлашдан иборатdir. Аммо, ҳозирги кунда олий таълимни ташкил этиш энг яхши тизимини белгилаш учун сифатни бошқаришнинг амалиётда синовдан ўтган усувларини қўллаш жараёни долзарб бўлиб қолмоқда. Битирувчилар рақобатбардошлиги кўрсаткичини белгиловчи асосий омиллардан бири сифатида албатта битирувчиларининг ишга жойлашиш даражаси ва меҳнат фаолиятидаги муваффақияти билан ўлчаниши табиий ҳолдир [5].

Бозор иқтисодиёти шароитида олий таълим муассасалари кўпинча истеъмолчилар талаби ва афзаликларини инобатга олмайди. Шу билан бирга, таълим муассасаси битирувчиларнинг таълим сифати ва иш билан таъминланиши учун жавобгардир. Инновацион ривожланиш жараёнида баъзи ОТМлар қийин муаммога дуч келмоқдалар – бир томондан, университетнинг рақобатбардошлигини таъминлаш, бошқа томондан унинг битирувчиларини иш билан таъминлаш.

Ечим битта бўлиши мумкин: битирувчиларнинг рақобатбардошлиги (иш билан таъминланиши) учун жавобгарликни бирлаштириш ва талабаларнинг эҳтиёжларини қондириш. Таълим муассасалари олдида нафақат меҳнат бозорининг миқдор ва сифат жиҳатидан ривожланиш тенденциялари, балки келажакдаги истиқболларини башорат қилиш вазифаси турибди. Меҳнат бозори учун ёш мутахассисларни тайёрлаш сифатини башорат қилиш, унинг рақобатбардошлигини таъминлаш, жамиятнинг саноат ва инновацион ривожланишининг асосидир.

Хулоса қилиб шуни таъкидаш лозимки, битирувчининг таълим натижалари (ўқув натижалари) нафақат миллий ҳамда ишлаб чиқариш малакалари доирасида, касб стандартларига мос келиши, балки унинг ишга жойлашиши, қўшимча маълумот олиш ва агар керак бўлса, фаолият соҳасини ўзgartириши учун кенг имкониятларни яратиб бериши даркор. Буларнинг барчасига фақат касбий фаолиятнинг аниқ йўналишларига йўналтирилган талабаларни тайёрлаш орқали эришиш мумкин.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Олий Мажлисга Мурожаатномаси/Халқ сўзи, 2020 йил 29 декабрь.
2. Мирзиёев Ш.М. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Тошкент: “Ўзбекистон”. 2017 й.
3. Основные макроэкономические тренды Узбекистана. Информационно-аналитический обзор. Институт прогнозирования и макроэкономических исследований. Министерство экономики и промышленности. – Ташкент: 2019 г.
4. Ўзбекистон Республикаси Давлат статистика қўмитаси “2018 йилда Ўзбекистон республикасининг илмий-техникавий салоҳияти ва инновациялар ривожланишининг кўрсаткичлари”. – Тошкент: 2019 (2019 йил 1 январь ҳолатига).
5. Қаҳҳоров О.С., Адизов Б.И. Олий таълим муассасалари битирувчилари рақобатбардошлиги: тушунчалар, фикрлар, қарашлар.// Жамият ва Бошқарув. 2019 й. №1 (83). 115-117-бетлар.
6. Усмонов Б.Ш., Рахимов Ф.Х., Дусмухамедова М.Х. Таълим, фан ва ишлаб чиқариш интеграцияси ва инновацион ҳамкорлик. – Т.: “Адабиёт учқуналари”, 2017 й. 75 б.
7. Усмонов Б.Ш., Қодиров М.Қ., Элтазаров Ж.Д. Инсон капиталининг шаклланишида таълим ва илм-фандинг роли. – Т.: “Фан ва технология”, 2015 й.
8. www.lex.uz.

Ўзбекистонда агросаноат кластерларининг шакланиши ва жадал ривожлантириш йўлари Пути формирования и быстрого развития сельскохозяйственных кластеров в Узбекистане Ways of formation and rapid development of agricultural clusters in Uzbekistan

Гулчехра ХАЛМАТЖАНОВА,
Фарғона давлат университети и.ф.н., доцент.

Аннотация

Мақолада мультиликатив ва синергистик таъсирга эришишини таъминлайдиган иқтисодий интеграциянинг янги механизмларини шакллантириши ҳамда ривожлантиришини белгилаш, ишлаб чиқарувчи кучларни ташкил этишининг энг самарали шаклларидан бири сифатида алоҳида минтақалар ёки ҳудудлардаги иқтисодий кластерлар түргрисида сўз юритилган.

В статье рассматриваются вопросы экономических кластеров в отдельных регионах и территориях как одних из наиболее эффективных форм организации производительных сил, определяющих формирование и развитие новых механизмов экономической интеграции, обеспечивающих достижение мультиликативных и синергетических эффектов

The article examines economic clusters in certain regions or territories as one of the most effective forms of organizing productive forces, determining the formation and development of new mechanisms of economic integration, ensuring the achievement of multiplicative and synergistic effects.

Хозирги глобаллашув шароитида интеграцион жараёнлар жаҳон хўжалиги ва миллий иқтисодиёт даражасида ҳамда унинг турли бўғинлари кўламида рўй беради. Бу жараён, ўз навбатида, мос келувчи коммуникацион тизим ва инфратузилма муассасаларини тақозо этади. Ҳар қандай даражада интеграцион жараёнлар хўжалик юритишнинг муайян шакллари орқали рўёбга чиқарилади. Жаҳон хўжалигига бу трансмиллий компаниялар бўлса, миллий иқтисодиёт даражасида пировард маҳсулот ва хизматлар яратишда иштирок этувчи ҳудудий ёки тармоқлараро кесимдаги “ягона технологик занжир”га боғланган барча ишлаб чиқарувчи (хизмат кўрсатувчи)ларни ўз ичига олган “кластер”лардир. Иқти-

содий ривожланишнинг анъанавий усуслари етарли даражада самарадорликни ва рақобатбардошликни таъминлай олмаётган ҳозирги даврда инновацион тараққиёт йўлига ўтиш янги иқтисодий тузилма “кластер”ларни жорий этишни тақозо этади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев таъкидлаганларидек, “Қишлоқ хўжалигини ислоҳ қилиш ва озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш масалалари, ҳеч шубҳасиз, биз учун энг муҳим вазифалардан бири бўлиб қолади. Энг аввало, агросаноат комплекси ва унинг локомотиви, яъни ҳаракатга келтирувчи кучи бўлган кўп тармоқли фермер хўжаликларини изчил ривожлантиришга эътибор қаратилади”.

Калит сўзлар: агросаноат кластери, инновацион ривожланиш, давлат буюртмаси, минтақавий тизим, иқтисодий барқарорлик.